

Золата — у кіданьні молата

Сэнсацыя ў Пэкіне: беларуска Аксана Мянкова ўсталявала алімпійскі рэкорд.

Старонка 13

Клешчы

Расея хоча разьмясьціць ракеты ў Беларусі.

Старонка 5

Невукі ўсіх школ, яднайцеся!

або Што мяне ў афіцыйным правапісе Закон-2008. Піша Зьміцер Саўка.

Старонка 7

СЬЦІСЛА

Лукашэнка: Дзеянні Расеі ў Асэтыі спакойныя, мудрыя і прыгожыя

Перамовы ў Сочы. Мядзведзеў: спачатку ракеты, пасля газ. Лукашэнка: спачатку газ, пасля ракеты. Старонка 4.

Масоўкі ня будзе

У дэпутаты ідуць усяго 365 грамадзянаў, гэта ў два разы меней, чым чатыры гады таму. Старонка 3.

Ля гаджэтаў стос газэтаў

У незвычайнай крамцы Алесь Таўстыкі. Старонка 4.

Было дзе расхамлячыцца

На пачатак фэсту ў Нарвілішках зьбіраліся людзі і хмары. І як толькі першыя пацягнуліся сустрэць N.R.M., дык другія адразу вывалілі на іх тоны вады. Кожны канцэрт N.R.M. — як рэфэрэндум. З Нарвілішак піша Сямён Чубкін. Старонка 8.

Тэлекамэра буйнога калібру

Грузінска-расейская інфармацыйная вайна: рыцары ў кальчугах супраць марпехаў. Піша Алесь Бондар. Старонка 11.

Апошняя чыгунка Імпэрыі

Полацак — Пскоў: маршрут, якім варта прайсьці. Піша Вінцэсь Мудроў. Старонка 12.

ARCHE ў Горадні і Гомелі

22 жніўня ў Горадні на сядзібе ТБШ (вул. Будзённая, 48а) рэдактар ARCHE Валер Булгакаў і журналіст Андрэй Пачобут прэзэнтуюць спецыяльны нумар часопісу, прысьвечаны другой сусьветнай вайне. Пачатак а 18.30.

22 жніўня а 18.00 у Гомелі на сядзібе Управы АГП (вул. Палеская, 52) будзе творчая вечарына філёзафа і багаслова Пятра Рудкоўскага. Ён прывязе таксама выставу новых кніг і часопісаў. Запрашаем усіх.

Казулін на свабодзе

«Я сёньня ніхто. І гэта вельмі прыемна», — заявіў экс-кандыдат у прэзыдэнты падчас сваёй першай на волі прэс-канфэрэнцыі.

Абсалютна нечакана 16 жніўня на волю выйшаў былы кандыдат на пасаду прэзыдэнта Аляксандар Казулін. Ён адбыў за кратамі амаль два з паловай гады. Вызваленьне супала зь сьмерцю песьця. Першпачаткова было толькі вядома, што ён выйшаў з турмы пасля памілаваньня, указ пра якое падпісаў Лукашэнка.

Казулін пасля выхаду з турмы вытрымаў паўзу, абмежаваўся ад кантактаў з прэсай, ацаніў сытуацыю, дачакаўся вынікаў перамоваў у Сочы. Зьяўленьне Казуліна перад журналістамі адбылося толькі на пяты дзень па вызваленьні.

У правядзеньні прэс-канфэрэнцыі адмовіў ІВВ-цэнтар — гарвыканкам не дазволіў, таму давялося праводзіць яе ў невяліччай залі Управы БНФ. Задаць пытаньне былому палітвязьніці проста паглядзець на яго прыйшло больш за сотню чалавек.

Працяг на старонцы 2.

Палітвязьняў не засталася

20 жніўня на волю з турмаў адначасова выйшлі менскі моладзевы актывіст Андрэй Кім і віцэбскі прадпрымальнік Сяргей Парсюкевіч. Упершыню за апошнія гады ў турмах краіны не засталася ніводнага палітычнага зьняволенага.

Вызваленьне абодвух адбылося праз памілаваньне кіраўніком дзяржавы. Нагадаем, некалькі тыдняў таму шыршчык Лукашэнка Цім Бэл у інтэрвію Financial Times абяцаў, што палітвязьні выйдуча на волю перад парлямэнцкімі выбарамі.

«Ня так даўно я быў індывідуальным прадпрымальнікам. Цяпер у мяне такой магчымасьці няма. Спадзяюся, што ў мяне зараз будзе час заняцца палітыкай», — сказаў па выхадзе з калёні С.Парсюкевіч, трымаючы ў руцэ бел-чырвона-белыя букеты. Пабачыць яго зьявіліся дзясяткі людзей.

Вызваленьне палітвязьняў дае падставы для першаснай нармалізацыі дачыненняў з ЗША і ЭС.

Казулін на свабодзе

Працяг са старонкі 1.

Аляксандар Казулін адразу раскажаў, чаму ўвесь гэты час ён не даваў ніякіх камэнтароў прэсе. «Гэта іншы Казулін. Не Казулін узору 2006 году, а новы. Раней я ня быў палітыкам, а цяпер ім стаў. Мае турэмныя ўнівэрсытэты скончыліся».

Ня трэба было сьпяшацца з вывадамі і зьявагамі. Я правёў шырокі спэктар сустрэчаў з асноўнымі палітычнымі лідэрамі, апроч Мілінкевіча. Спадзяюся, што найбліжэйшым часам сустрэча адбудзецца і зь ім, каб крыху зразумець і асэнсаваць сытуацыю», — зазначыў палітык.

З кветкамі ў руках яго вітала маці Андрэя Кіма Тацяна. Казулін і пачаў з падзякаў тым людзям, якія яго не забывалі. Здаралася, што ў дзень прыходзіла больш за 200 лістоў. Была выказаная падзяка й цвёрдай пазыцыі ЗША і Эўрасоюзу, без якіх вызваленьне было б немагчымым.

«Гэта ня толькі мой боль і пакуты, гэта боль дзясяткаў тысячай сем'яў, якія праходзяць праз падобнае. Трапляюць пад «каток справядлівасці», — кажа былы палітвязень. Увогуле, ён неаднаразова спыняўся на прыніжэньнях, якія прыносяць турма. Паводле вызначэньня Казуліна, ён трапіў «у бяспраўны сьвет, дзе быў пазбаўлены ўсяго». І толькі там пабачыў «сыстэму ў поўным маштабе».

Пасьля такога ўступнага слова пачаліся пытаньні. Казулін адразу выбачыўся, што ня будзе адказваць на іх па-беларуску, бо яшчэ ня мае дастатковага «асэнсаваньня мовы».

Вызваленьне, як раскажаў Казулін, адбылося вельмі раптоўна. А палюве на дзясятую 16 жніўня яго выклікалі да намесніка начальніка калёніі, каб паведаміць пра сьмерць цесця. Празь некалькі гадзінаў была дадзена каманда зьбірацца з рэчамі на выхад. Прычым, ніхто не паведаміў, ці гэта поўнае вызваленьне, ці толькі кароткачасовае на пахаваньне. Выпускалі яго праз турэмную сталуюку. Пры выхадзе з турэмных брамаў намеснік кіраўніка Дэпартаменту па выкананьні пакараньняў і паведаміў пра памілаваньне, падпісанае Лукашэнкам. На свае вочы Казулін яго ня бачыў.

«Калі б гэта адбывалася ў іншых умовах, то я б адмовіўся выходзіць з турмы, пакуль на волі не апынуліся б Кім і Парсікевіч, бо ня маю на тое

Тацяна Кім вітае Аляксандра Казуліна. Яна яшчэ ня ведае, што яе сын таксама ўжо на волі.

маральнага права. Нельга пераступаць празь нейкія маральныя каштоўнасьці. Але тут сабраўся згустак, калі адбылася і сьмерць, і вызваленьне. Прызнаюся, што прыкладна за месяц да гэтага я адчуў, што маё знаходжаньне ў турме падыходзіць да канца. Гэта такое пачуцьцё завершанасьці, калі ўжо не адбываецца нейкага духоўнага росту. Я пачынаў рыхтаваць глебу да такога павароту ў маім жыцьці. Гэта быў своеасаблівы прагон праз канцыягер. Я цяпер знаходжуся пад каўпаком, за мной адбываецца назіраньне, езьдзяць тры машыны, праслухоўваюць тэлефоны. Цяпер мы мусім дамагацца маёй рэабілітацыі, а таксама безумоўнага вызваленьня Андрэя Кіма і Сяргея Парсікевіча», — сказаў А.Казулін.

Ён ня ведаў, што ў тых самых хвіліны адмыкаліся засовы і на дзвярках камэраў двух іншых палітвязняў.

Наступнае пытаньне да Казуліна было пра ягоныя далейшыя пляны і дзеянні. «Я сёньня ніхто. І гэта вельмі прыемна. Я нуль, ці кола. А гэта адначасова і пустата, і ўсё. Перад мной адкрытыя ўсе дарогі. Я перарадзіўся нанова, бо пабываў на тым сьвеце. Турма навучыла мяне цярдзеньна, якога раней не было, таму буду спакойна разьбірацца», — сказаў ён.

Наступныя прэзыдэнцкія выбары? «Буду ўдзельнічаць, але яшчэ ня ве-

даю, у якой якасьці», — кажа палітык. «Да іх яшчэ тры гады — па беларускіх мерках велізарны тэрмін».

Пра сваё здароўе Казулін сказаў, што ён здаровы і ня мае схільнасьці да інфарктаў ці інсультаў: «Я гранічна абачлівы, вельмі ўважлівы і асьцярожны», — сказаў ён, адказваючы на пытаньне пра імавернасьць ягонае фізычнае ліквідацыі. Палітык атрымаў інфармацыю, нібыта ў КДБ і ў Службе бяспекі Лукашэнка працуе група з 10—15 чалавек, якія цюкуюць менавіта за ім і ягонай сям'ёй.

Казулін асудзіў дзеянні Міхаіла Саакашвілі ў грузіна-асэтынскім канфлікце, заявіў, што гэта была «вайны супраць свайго народу». «Ці знойдуцца тут тыя, хто падтрымлівае Грузію?» — было зададзенае пытаньне. Па залі ў гэты момант прайшоў незадаволены шумок. Пры гэтым ён зазначыў, што дзеянні Расеі былі адэкватныя грузінскім.

Што да парлямэнцкай кампаніі, то Казулін перакананы, што калі б ва ўлады зьявілася жаданьне правесці адкрытыя і справядлівыя выбары, яго трэ было б толькі вітаць, бо гэта было б «на карысьць усёму народу». Але, сказаў ён, існуе «сысь уладаў», які ўжо быў зацьверджаны Лукашэнкам. На думку Казуліна, улады могуць працягнуць у парлямэнт некалькіх апазыцыйнаў, на якіх ма-

юць кампрамат і пры магчымасьці будуць шантажаваць, ці абсалютна ніякіх палітыкаў, нязвольных нешта зрабіць. Абуральнай ён назваў сытуацыю, калі ў сябры ўчастковых выбарчых камісій трапіла толькі 0,07% дэмакратычных актывістаў.

Ён пакінуў адкрытым пытаньне аб байкоце, паставіўшы яго ў залежнасьць ад разьвіцьця сытуацыі. «Байкот выбараў адразу — гэта ўтопія, гэта на руку ўладам». І ў той жа час, «калі Лукашэнка не стрымае забавязаньняў, наўрад ці варта гуляць па сцэнары ўлады».

Казулін ухіліўся ад пытаньня пра Расею, не адказаў, што думае пра саюзную дзяржаву і ці варта працягваць супрацоўніцтва ў рамках гэтых дамоваў. «Я пакуль нічога не магу вырашаць», — сказаў ён.

«Зьявіцьцё з пасады старшыні Беларускай сацыял-дэмакратычнай партыі я ўспрыняў як знак лёсу, — заявіў палітык. Разам з тым, ён назваў Ляўковіча здраднакам.

«Улада чакае, што Казулін пачне вайну ў апазыцыі. Улада гэтага прагне. Мне не патрэбныя пасады. Я буду рабіць усё, каб у апазыцыі спыніўся скандал», — паабяцаў Казулін.

Зьміцер Панкавец

КАМЭНТАР РЭДАКЦЫІ

У турмах больш не засталася палітвязняў. Ці значыць гэта, што Беларусь мяняе сыстэму на дэмакратыю? Не, хвароба застаецца пад скурай, мазь палітэхноляга Бэла здымае толькі сымптом. Да пары — заўтра вязьні сумленьня зьявяцца зноў. Манаполія на ўладу і прапаганду тое гарантуюць.

Вызваленьне Казуліна — гэта зьявіна ў наладжваньні нечувананага яшчэ пару гадоў таму дыялёгу з Захадам. Ня дзеля «прызнаньня» — рэжыму яно фіялетавае, жыву ён без яго 15 гадоў, — а каб выконваць сацыяльны кантракт зь беларускім грамадзтвам. Лукашэнка вымушаны баянсаваць расейскі ўплыў, эканамічны і палітычны, заходнімі інвэстыцыямі і палітычнымі кантактамі. Ён хоча прыцягнуць заходніх капіталістаў на беларускі рынак.

Рэзананснымі вызваленьнямі ён сыпалізуе эўрапейскім бізнэс-элітам, што ў Беларусі вялікадушнае кіраўніцтва, гатовае многае стрываць дзеля дынамічнага разьвіцьця гаспадаркі.

Што ж, і гэта прагрэс, і гэта на карысьць краіны. І па-люджку радасна за некалькі чалавек, што пачалі дыхаць вольным паветрам.

СЬЦІСЛА

Лукашэнка: Час аб'ядноўваць прамысловыя патэнцыялы Беларусі і Расеі

«На думку беларускага боку, сёньня неабходныя праекты, якія могуць аб'яднаць значныя прамысловыя патэнцыялы Беларусі і Расеі. Ва ўмовах глабальнай канкурэнцыі на міжнародных рынках такі падыход зьяўляецца найбольш прагматычным. Лукашэнка і Мядзьведзеў у Сочы абмеркавалі магчымасьці такога супрацоўніцтва», перадае БЕЛТА. Гэта азначае, імаверна, перадачу расейцам МАЗу, чаго дамагаецца расейскі алігарх Дзержыпаса, які валодае заводамі-патрэрамі ў Расеі.

Галоўным інжынэрам будучай беларускай АЭС стаў расейскі спэцыяліст

Пра гэта паведаміў 19 жніўня інжынэр дырэкцыі будаўніцтва АЭС Уладзімер Петрушкевіч. «Яго стаж працы на АЭС Расеі — 25 гадоў, ён прайшоў усе пасады, пачынаючы ад аператара», — падкрэсліў У.Петрушкевіч.

Згарэла паўвёскі ў Веткаўскім раёне

У Веткаўскім раёне ў лясным пажары згарэла палова вёскі Тумарын. Выгарала 100 гектараў бору. З агнём пайшлі чатыры хаты і ледзішчы, дзьве нежылыя хаты і 10 хлявоў. Пажар гасілі два дні — 16 і 17 жніўня.

У Ружанах першыя рэстаўрацыйныя працы

У палацы Сапегаў у Ружанах пачаліся археалягічныя раскопкі. Яны йдуць у рамках праекту рэканструкцыі велічнага помніка. Пакуль мяркуюць аднавіць адно фасадную частку. Каля брамы зьявіліся рыштаваньні, працы выконваюць спэцыялісты «Берасьцёрэстаўрацыі».

МБ

Памёр найстарэйшы савецкі выведнік

На 102-м годзе жыцьця памёр савецкі выведнік-нелегал Міхаіл Мукасей. Ён быў родам зь вёскі Замосьце пад Слуцкам, а якія заданьні выконваў за мяжой, — дагэтуль невядома.

Пра ягоную сьмерць паведаміў кіраўнік прэс-бюро Службы замежнай выведкі Расеі Сяргей Іваноў.

Міхаіл Мукасей нарадзіўся ў 1907 годзе. Юнаком выехаў у Пецярбург, пайшоў працаваць там рабочым. Імаверна, адначасова пачаў працаваць на ГПУ-НКВД. Быў у вайскавай выведцы з 1937 г. У 1939—1943 — у ЗША

Так выглядаюць выведнікі.

як віцэ-консул у Лос-Анджэлесе, дзе зьбіраў інфармацыю ад галівудзкіх зорак — яны ахвотна балбatalі на раўтах, тым часам зь імі ахвотна сакрэтнічалі высокія асобы зь дзяржаўнай адміністрацыі.

З 1947 году Мукасей і ягоная жонка працавалі пад выглядам нелегалаў у розных краінах сьвету.

Сваіх дзяцей яны пакінулі ў Маскве і прыяжджалі да іх раз на

год, на месячную пабыўку. Вядома, што жонка спачатку мела легенду, што яна полька, дачка настаўніка Закону Божага з Варшавы, якая вырасла ў Чэхіі. Дзеля гэтага яна вывучыла польскую і чэскую мовы. Вядома, што яны працавалі ў Заходняй Эўропе, у прыватнасьці, Швайцарыі, пасьля ў ЗША, а ў 1967—1968 — у Ізраілі. Габрэйскія карані Мукасея тое палягчалі. Канчаткова вярнуліся ў Савецкі Саюз выведнікі толькі ў 1977 г., пасьля чаго займаліся выхаваньнем малодых шпіёнаў.

Масоўкі ня будзе

У дэпутаты ідуць усяго 365 грамадзянаў, гэта ў два разы меней, чым чатыры гады таму.

18 жніўня скончылася падача дакумэнтаў для рэгістрацыі кандыдатамі ў дэпутаты палаты прадстаўнікоў. Праверка працягнулася да 28 жніўня. Пасьля чаго і стануць вядомыя вынікі рэгістрацыі. Варта адзначыць, што большасьць дэмакратычных кандыдатаў годна справіліся з этапам збору подпісаў. З дыстанцыі сышло ўсяго некалькі чалавек.

Не далічылася двух сваіх вылучэнцаў Аб'яднаная грамадзянская партыя. Кандыдата па Наваградзкай выбарчай акрузе Юр'я Істоміна, з ягоных словаў, у панядзелак па абедзе затрымалі зь некалькімі сябрамі ініцыятыўнай групы. У пастарунку іх пратрымалі больш за тры гадзіны. Такім чынам міліцыянты пазбавілі Юр'я Істоміна магчымасьці зацьвердзіць подпісы.

Другі выпадак зафіксаваны ў Маладэчанскай вясковай акрузе. Уладзімеру Зьверніку разьбілі машыну. Ён вырашыў, што наступным разам могуць разьбіць галаву, таму сышоў з дыстанцыі, тлумачыць лідэр партыі Анатоль Лябедзька. Такім чынам, дэмакратычных кандыдатаў ня будзе ў Вялейцы—Мядзеле, Наваградку—Карэлічах, Маладэчне, Ваўкавыску — а гэта ж была калісьці самая база нацыянальнага руху.

Два чалавекі сышлі ў сацыял-дэмакратаў. Новапалачанін Ігар Валяеў быў вымушаны зьняцца праз уціск на працы, ён працуе апаратчыкам цэху на «Паліміры». Праз стан здароўя адмовіўся ад удзелу ў выбарах Анатоль Шапавалаў, што меўся балытавацца па Віцебскай Чыгуначнай акрузе.

Ёсьць адна страта і ў незарэгістраванай БХД. У Аляксея Александровіча зь Леспелю атрымалася сытуацыя, як у Істоміна. Актывіст быў затрыманы міліцыяй падчас сустрэчы зь сябрамі сваёй ініцыятыўнай групы. Падаць дакумэнты ў райвыбаркам ня выйшла.

ПКБ і партыя БНФ страатаў на дадзеным этапе ня маюць. Зрэшты, фронтаўцы таксама сутыкнуліся зь невялікай праблемай. Са словаў юрыста партыі Ўладзімера Лабковіча, у аўторак Мін'юст запатрабаваў цягам сутак падаць усе неабходныя дакумэнты аб працы зьезду. У адваротным выпадку можа быць скасаваная рэгістрацыя Валера Пуціцкага (Рэчыца), Мікалая Лешчуна (Лагойск), Сяргея Антусевіча (Гарадзенская-Цэнтральная акруга), Уладзімера Казекі (Днепра-Буская).

Лідэр БСДГ Станіслаў Шушкевіч кажа, што ад ягонай партыі дакумэнты на рэгістрацыю падалі толькі пяць чалавек, хаця разьлічвалі на куды большую лічбу. «Гэта паказала, што нашыя партыйцы многа абяцаюць, але мала робяць», — зазначыў С.Шушкевіч.

У прыватнасьці, з выбарчай гонкі сышоў былі палітвязень, сябра БСДГ Сяргей Скрабец, які хацеў балытавацца ў Лідзе. Паводле словаў Скрабца, гэтае ра-

шэньне было прынятае пасьля таго, як на сяброў ягонай каманды пачаў аказвацца немалы ціск.

Пад штандарамі «Эўрапейскай кааліцыі» барацьбу працягвае 51 чалавек. «Спачатку мы плянавалі вылучыць 75 чалавек, на рэгістрацыю ініцыятыўных групаў прыйшло 65 кандыдатаў, цяпер засталася крыху болей за паўсотні. На кожным этапе выбарчай кампаніі губляем каля 20% сваіх людзей», — зазначае лідэр «эўрапейцаў»

Прынамсі ў шасьці акругах выбары пройдуць на безальтэрнатыўнай аснове.

Мікола Статкевіч.

Былы палітвязень прызнаеца, што некаторыя сябры кааліцыі проста не змаглі сабраць патрэбнай колькасці галасоў. Леанід Скарабагаты ў Менску ня змог зарэгістравацца праз разгільдзіства аднаго зь сяброў ініцыятыўнай групы, які спачатку забыўся дома пашпарт, а пасьля спазніўся ў выбаркам на 15 хвілінаў. Зьмітра Шымайтаса з Баранавіцкай вясковай акругі зьняцца папрасілі партнёры па бізнэсе, каб у іх не было лішніх праблемаў.

Няма пэўнасьці і з самім Статкевічам, зарэгістраваць якога ці то можна ці то няможна празь нязвычайную палітычную судзімасць. У выпадку нерэгістрацыі Статкевіч абяцае зьвярнуцца ў Вярхоўны Суд.

Агулам «Эўрапейская кааліцыя» сабрала, са словаў Статкевіча, 107 тысячаў подпісаў.

Невялікую троххвядоўку правялі дэмакраты ў Менску. Толькі ў апошні дзень вызначыўся зь сваім канчатковым фарматам удзелу ў парлямэнцкіх выбарах старшыня АГП Анатоль Лябедзька. У панядзелак ён здаў тысячу подпісаў у выбаркам сталічнай Старавіленскай акругі. Нагадаем, што палітык зарэгістраваў дзьве ініцыятыўныя групы на зборы подпісаў. Другая працавала ў Сухараве. Замест Лябедзькі ў Сухараве будзе балытавацца дачка былога палітвязня Аляксандра Казуліна Вольга, ейную ж Адзіноўскую акругу зойме Віталь Рымашэўскі, за якім першапачаткова была Старавіленская акруга.

Аляксандар Мілінкевіч падчас паездкаў па рэгіёнах як сябар ініцыятыўных групаў патэнцыйных кандыдатаў у дэпутаты наведаў 24 гарады і ўзяў удзел у зборы подпісаў за 32 кандыдатаў.

«Подпісы зьбіраліся цяпер

значна лягчэй, чым падчас іншых кампаній», — адзначыў экс-кандыдат на пасаду прэзідэнта. Наступны раўнд паездкаў Мілінкевіча па рэгіёнах запланаваны на пачатак верасьня, калі пачнецца агітацыйная кампанія.

Увогуле ж дэпутатамі хочуць стаць 365 грамадзянаў, гэта амаль у два разы меней, чым чатыры гады таму. У выбарках Берасьцейшчыны ляжаць дакумэнты ад 47 заяўнікаў (на 16 акругаў), Віцебшчыны — ад 37 (на 14 акругаў), Гомельшчыны — ад 51 (на 17), Гарадзеншчыны — ад 34 (на 13), Магілёўшчыны — ад 51 (на 13), Меншчыны — ад 42 (на 17). У Менску 103 кандыдаты прэтэндуюць на 20 акругаў. У Ваўкавыску, Івацэвічах, Маладэчанскай, Пінскай і яшчэ дзвюх вясковай акрузе выбары пройдуць на безальтэрнатыўнай аснове. У АДС прагназуюць, што цягам кампаніі колькасць такіх акруг можа павялічыцца.

Кіраўніца ЦВК Лідзія Ярмошына прызнала, што «актыўнасьць партый упала практычна ў тры разы». Напрыклад, партыя Гайдукевіча заўжды актыўнічала, «фактычна стварала асноўную масоўку», а цяпер нават яна вылучыла толькі 7 кандыдатаў.

Зьміцер Панкавец

Нават для Ярмошынай замала

Лічба незалежных сяброў участковых выбарчых камісій яшчэ меншая, чым у 2004 годзе.

Гэтак, з 350 вылучэнцаў АГП у камісіі прайшлі толькі 5, а з 315 прадстаўнікоў БНФ — толькі 6.

З 150 чалавек, вылучаных ад партыі БНФ у сябры участковых выбарчых камісіяў у горадзе Менску, зацьверджаныя толькі 3. Прычым на 541 участку Ўсходняй выбарчай акругі №107, дзе вылучаецца Вінцук Вячорка, — як на здзек, на малюпасенькі закрыты ўчастак у сухотным шпіталі, 60 выбарцаў, дзе і назіраць няма чаго.

У Берасьці ў склад участковых камісіяў увайшлі 7 вылучэнцаў дэмакратычных сілаў на 125 участкаў. Актывісты прысутнічалі на паседжаньнях раённых адміністрацыяў, дзе 13 жніўня адбылося фармаваньне камісіяў. «Абмеркаваньне не было», — кажуць.

У 45 акругах Барысава з 45 дэмакратыч-

КОЛІЯ ДАРАШКЕВІЧ

ных актывістаў, якія падавалі дакумэнты на ўключэньне ў склад участковых выбаркамаў, ня ўключаны ні адзін чалавек. Тое самае ў Барысаўскім раёне. Тое самае ў Мастоках, Кобрыне.

Затое неадменна ўваходзяць у камісіі су-

працоўнікі ідэалігічных і аргадтзелаў выканкамаў — нават тыя, з чьімі імёнамі былі зьвязаныя гучныя скандалы на мінулых выбарах, як у Маларыце.

Адмоўлена ўсім без разбору, хто не па Лукашэнкаўскіх сьпісах, нават былому намесьніку старшыні Канстытуцыйнага суду Валер'ю Фадзеву.

Лідзія Ярмошына ў пятніцу ў інтэрвію радыё «Свабода» выказала шкадаваньне вынікамі фармаваньня выбарчых камісіяў: «Справа ў тым, што гэта права тых, хто стварае камісіі. Можна крытыкаваць гэтую пазыцыю, але гэта іхнае права. Адкарэктаваць іх нэйкім чынам я не магу».

На выбарах 2004 году ў камісіі ўваходзіла ўсяго 0,2% незалежных сяброў. Сёлета лічба яшчэ меншая.

Лукашэнкаўцы ня маюць намеру адмаўляцца ад манаполіі на ўладу. Апазыцыя ўстае перад цяжкай дылемай, ці ўдзельнічаць далей у такой кампаніі. Зьніон Пазыняк, незарэгістраваны «Малады фронт» і грамадзкая ініцыятыва «Хартыя-97» цьвёрда заклікаюць да байкоту выбараў.

Мікола Бугай

Былы палітвязень Андрэй Кім ля роднага пад'езду.

Баршчэўскі накіраваў ліст старшыні КДБ

Старшыня партыі БНФ Лявон Баршчэўскі зьвярнуўся зь лістом да старшыні Камітэту дзяржаўнай бяспекі Вадзіма Зайцава.

Прычына — сытуацыя вакол сябра партыі БНФ Аляксандра Меха. Пасьля вылучэньня кандыдатам у дэпутаты па Кобрынскай акрузе, А.Мех быў звольнены з працы. А начальнік Кобрынскага КДБ Андрэй Баско сказаў яму, што звальненьне зьвязанае з удзелам у выбарах. «На жаль, органы КДБ з інстытуту абароны нацыянальных

СЬЦІСЛА

інтарэсаў беларускага народу ператварыліся ў орган палітычнага ціску», — піша Л.Баршчэўскі. Старшыня БНФ заклікае В.Зайцава даць «належную ацэнку дзеяньням супрацоўнікаў УКДБ па Берасьцейскай вобласьці».

У Карэтнікава дзясяты раз зьнялі адбіткі пальцаў

Юры Карэтнікаў, прэтэндэнт ў кандыдаты па Паўднёва-Заходняй акрузе сталіцы, ужо 10-ы раз здаў адбіткі пальцаў і другі раз — аналіз сьліны. І ўсё — на працягу выбарчай кампаніі. Хоць да выбуху 4 ліпеня ён ня можа мець

дачыненя, бо з 29 чэрвеня да 6 ліпеня быў за межамі Беларусі.

Лідэр БРСМ падпісаўся і папаліўся

У Бярозе нявопытнаму бэрэсэмаўскаму важаку, які паставіў подпіс за Губарэвіча і паведаміў аб гэтым свайму атачэньню, прыйшлося нацярапца. Раённы ідэоляг прапанаваў яму напісаць заяву аб звальненьні. Давялося хлопцу пакрывіць душой, а актывістам апазыцыі старанна замазаць ягонае прэзьвішча ў падпісным аркушы.

Клешчы

Ці знойдзе кіраўніцтва Беларусі спосаб адкруціцца ад павелічэння расейскай вайсковай прысутнасці ў Беларусі ў адказ на ПРА ў Польшчы? Піша **Барыс Тумар**.

19 жніўня прайшла сустрэча Аляксандра Лукашэнкі і Дзьмітрыя Мядзьведзева. Гаворка на ёй была, несумненна, пра адказ на размяшчэнне дзесяці амэрыканскіх ракет у сыстэмы ПРА ў Польшчы.

Расея патрабуе ад Беларусі поўнага падпарадкавання. Масква хацела, каб Менск падтрымаў адкрытае ўварваньне расейскага войска ў сувэрэнную дзяржаву. Гэта была мяжа, якую нават цяперашняе кіраўніцтва Беларусі вагалася пераступіць.

Поўная падтрымка цяперашняга ўварвання ў Грузію азначала б, што заўтра давалася б падтрымку расейскі ультыматум па Крыме.

Заява МЗС з заклікам да спынення агню была мудрай і адпавядала нацыянальным інтарэсам Беларусі. А вось тое, што пасля першага вокрыку расейскага пасла беларускі МЗС пасыпяшаўся даказваць, што лічыць дзеянні Расеі правамоцнымі,

было слабасцю.

І гэтая слабасць яшчэ гукнецца Беларусі.

Ад Беларусі будуць патрабаваць падтрымаць новыя і новыя крокі ў экспансіянісцкай палітыцы Расеі. Пытаньне цаны на газ будуць уязваць з удзелам Беларусі ў расейскіх кроках у адказ на пляны ЗША размясьціць свае супрацьракетны ў Польшчы. Беларусь будуць уцягваць, віток за вітком, у кампанію пашырэння ўплыву Расеі ва

У Беларусі няма балістычных ракет у, супраць якіх прызначаная будучая амэрыканская батарэя ПРА. Беларусі наўпрост тое не датычыць.

Ўсходняй Эўропе. Якая богведама як скончыцца.

Пасля Грузіі стала канчаткова ясна, што пуцінская Расея замахваецца на гегемонію. Пры паступовым выдушванні ЗША як адзінае ў рэгіёне вайсковае процівагі гіганцкай расейскай арміі зь яе атамнай дубінкай.

У Беларусі няма балістычных ракет у, супраць якіх прызначаная будучая амэрыканская батарэя ПРА. Беларусі наўпрост тое не датычыць.

Ці знойдзе кіраўніцтва Беларусі выйсьце, каб адкруціцца ад павелічэння расейскай вайсковай прысутнасці ў Беларусі ў адказ на ПРА ў Польшчы? Што бывае з краінамі, якія пагаджаюцца на расейскую вайсковую прысутнасць, мы пабачылі ў Грузіі.

Падзеі ў Грузіі былі больш чым прыватным канфліктам дзвюх краінаў, зусім не спантаным выбухам гвалту. Гэта была спроба паставіць на калені Ўсходнюю Эўропу.

Якое там для Масквы значэнне маюць тыя асэтыны і абхазы... Не, задача была паказаць: вось што мы зрабілі з Грузіяй, скарыстаўшыся з авантурызму Саакашвілі, і гэта будзе з кожным, хто ня будзе падпарадкоўвацца ў той сфэры, якую мы лічым сваёй. Нагода і форма знойдуцца. А сфэра ўплыву — сёння мы лічым яе такой, а заўтра іншай. І, бачыце, Амэрыка ня будзе за вас ваяваць. Задача гэтай добра падрыхтаванай вайны была напалохаць усе ўсходнеэўрапейскія дзяржавы ад Грузіі да Фінляндыі. Каб яны прытасоўваліся. У пытаньнях газправоду «Паўночны паток». Або ў пытаньнях элемэнтаў амэрыканскай супрацьракетнай абароны. Або ў пытаньні транзыту нафты па нафтаправодзе «Адэса-Броды».

Калі Беларусь, праз сваю цяперашнюю палітычную слабасільнасць, прыме

Падзеі ў Грузіі былі больш чым прыватным канфліктам дзвюх краінаў. Гэта была спроба паставіць на калені Ўсходнюю Эўропу.

гэтыя ўмовы гульні, то будзе за тое сьлязьмі плаціць наступныя дзесяцігодзьдзі. Калі хто думаў, што гісторыя войнаў у Эўропе скончылася ў канцы XX стагодзьдзя на Балканах, то сьцёртае зь зямлі Тамарашэні таму расплошчыла вочы.

У выпадку размяшчэння расейскіх базаў у Беларусі Ўкраіна аказваецца ў клешчах.

Калі беларускае кіраўніцтва акажацца такім жа гучным на словах, але бесхрыбетным на справе, якім яно было апошнія 10 гадоў, і пойдзе ў фарватэры расейскага гегеманісцкага курсу, то Беларусь крок за крокам будзе далей сыходзіць туды, дзе яна ўжо была, у пагранічную сытуацыю, у якую Расейская імперыя ставіла яе два разы ў XX стагодзьдзі: падчас Першай сусьветнай вайны і ў 30—40-я. Тады Беларусь двойчы плаціла мільёнамі жыцьцяў і зруйнаваньнем дашчэнтку — намнога даражэй, чым Фінляндыя, напрыклад.

Гэтым разам у Беларусі ёсьць спосабы ўнікнуць уцягваньня ў новыя канфлікты, якія Расея рыхтуе па ўсёй лініі сваёй заходняй мяжы.

Вайна і мова

Беларуская нацыя па-ранейшаму выключаная з працэсу прыняцьця рашэньняў, ад якіх залежыць яе лёс. Піша **Віталь Тарас**.

Тыдзень таму радыё «АНТ» перадала інфармацыю пра тое, што, дзякуючы МНС Расеі, у Цьхінвалі аднаўляецца нармальнае жыцьцё. Горад забясьпечаны электрычнасьцю, а многія яго жыхары ўжо нават глядзяць тэлевізію. І гэта ў горадзе, на дзевяноста адсоткаў зьнішчаным грузінскімі ГРАД-амі, як заяўлялі раней расейскія СМІ. Дзе ж яго жыхары глядзяць цяпер свае тэлевізары — у сутарэньнях разубраных будынкаў ці ў зямлянках?

Наіўна думаць, што гэта вынік памылкі нейкага рэдактара (у Беларусі ці Расеі), які забыўся пра тое, што транслявалася ў эфір яшчэ ўчора. На вайне як на вайне: якая інфармацыя альбо дэзынфармацыя на гэты момант больш адпавядае мэтам прапаганды, тая і падаецца ў эфір.

«Украіна прайграла вайну»

Расейскія СМІ ў цэлым дзейнічаюць эфэктыўна. Паводле аналітычнай групы ўкраінскай кампаніі Pro.mova, «Украіна прайграла інфармацыйную вайну Расеі ў асьвятленьні канфлікту ў Грузіі». Пра гэта сьведчаць, у прыватнасці, вынікі

дасьледаваньня водгукаў на найбольш папулярных інтэрнэт-мэдыях Украіны, праведзенага 11—12 жніўня. Некаторыя з іх апублікаваныя на сайце korrespondent.net. Больш за палову ўсіх крыніцаў, зь якіх чэрпалі інфармацыю ўкраінскія карыстальнікі, былі расейскімі. Напрыклад, на інтэрнэт-рэсурсах korrespondent.net і rodrbnosti.ua расейскімі адпаведна былі 76 і 55%. Заходнія крыніцы склалі меней за 2%. Unian.net (афіцыйнае інфармагенцтва Украіны) выкарыстоўвала расейскія крыніцы ў 45% паведамленьняў на тэму вайны ў Грузіі.

Экспэрты адзначылі, што ў паведамленьнях украінскіх інтэрнэт-выданьняў і на тэлебачаньні не хапае нерасейскіх крыніцаў. Адзінай сур’ёзнай альтэрнатывай яны лічаць магутны міжнародныя агенцыі — Reuters, AP альбо AFP.

І гэта ва Ўкраіне, дзе зь лішкам украінамоўных газэтаў, тэле- і радыёканалаў, інтэрнэт-сайтаў. Што ж тады казаць пра Беларусь, якая ўсе 17 гадоў сваёй незалежнасьці застаецца неад’емнай часткай расейскай інфармацыйнай прасторы?

Адзін Зімоўскі

Між іншага, ва ўкраінцаў ёсьць жаданьне ведаць, што адбываецца насамрэч, жаданьне зразумець, якія наступствы будзе мець вайна ў Грузіі для

Ўкраіны, што адпавядае ў гэтай сытуацыі нацыянальным інтарэсам. Аўтар гэтых радкоў адчуў сапраўдную зайздрасць да ўкраінцаў, калі тыдзень таму ў Кіеве сабралася навуковая (!) канфэрэнцыя, прысьвечаная сытуацыі на Каўказе і магчымым дзеяньням украінскіх уладаў, пэрспэктыве сяброўства краіны ў НАТА і г.д. Адкрыцьцё канфэрэнцыі транслявалася жывёцом.

Гэта нармальныя дзеянні нацыянальнай эліты ва ўмовах пагрозы суверэнітэту. Магчыма, у Беларусі, недзе на ўзроўні прэзыдэнцкае Адміністрацыі, праходзілі апошнімі днямі сакрэтныя нарады на тую ж тэму. Але ж грамадзкасьці нічога пра гэта невядома — беларуская нацыя па-ранейшаму выключаная з працэсу прыняцьця рашэньняў, ад якіх залежыць яе лёс. Як і лёс нацыяльнай бюракратыі, дарэчы.

З усіх яе прадстаўнікоў адзін Аляксандар Зімоўскі заступіўся, так бы мовіць, за гонар дзяржавы, калі расейскі пасол у зьняважлівай форме запатрабаваў у афіцыйнага Менску поўнай і безумоўнай падтрымкі «міратворчай апэрацыі» ў Паўднёвай Асэтыі. Але ж кіраўнік дзяржтэлерадыё ці то забег наперад бацькі, ці то спазьніўся — ужо наступным днём прадстаўнік МЗС запэўніваў, што РФ ва ўсім падтрымлівае РФ і лічыць яе дзеянні на Каўказе «правамернымі».

Відаць, пачынаць карэкцыю замежнай палітыкі трэба было яшчэ 13 гадоў таму, калі на рэфэрэндуме ў Беларусі саюз з Расеяй, ліквідацыя нацыянальнай сымболікі й наданьне расейскай мове статусу дзяржаўнай прымаліся «адным пакетам».

У першыя ж дні пасля ўвядзеньня дадатковых міратворчых сілаў у Цьхінвалі ўсе расейскія СМІ як па камандзе пачалі называць гэты горад Цьхінвалам, а Сухумі — Сухумам. Паводле лёгікі, трэба было пайсьці яшчэ далей і назваць Тбілісі Тыфлісам, як у царскай Расеі.

Між іншага, незадоўга да пачатку вайны ў Грузіі, «Наша Ніва» зьмясьціла вынікі аднаго сацдасьледаваньня Інстытуту Гэлапа, паводле якіх расейскую мову ў краінах Садружнасьці незалежных дзяржаваў (цяпер ужо, відаць, былой садружнасьці) найгорш разумеюць і найменей карыстаюцца ёю ў Азэрбайджане і Грузіі — усяго некалькі адсоткаў дарослага насельніцтва. (Цікава, што паводле аналягічнага дасьледаваньня ўпэўнена карыстаюцца расейскай мовай і пішуць на ёй без памылак у тых самых дзяржавах таксама ўсяго некалькі працэнтаў.)

Адсутнасць кваліфікацыі ці сьведомы выбар?

Што тычыцца моўнай сытуацыі ў Беларусі, дык гэта вынік ня столькі вялікадзяржаўнага расейскага шавінізму, колькі ўласнай культурнай палітыкі. Вось апошні прыклад. Кожная нацыянальная тэлекампанія купляе эксклюзіўнае права на паказ Алімпійскіх гульняў у

сваёй краіне. Трансьляцыя гульняў у Пэкіне на «Першым канале», або на канале «Лад», прызначаная выключна для жыхароў Беларусі, яе нельга паказаць па-за межамі дзяржавы. Дык чаму было не арганізаваць паказ хоць бы часткі рэпартажаў на дзяржаўнай беларускай мове? Няўжо нехта зь беларусаў ня стаў бы глядзець спаборніцтвы з удзелам беларускіх спартоўцаў праз камэнтары па-беларуску ці не зразумёў бы іх? Абсурд!

Можа, справа ў адсутнасці патрэбнай кваліфікацыі ў камэнтатараў? (Варта зазначыць, многія з іх і па-расейску часта ня могуць пісьменна сфармуляваць думку.)

Ці ўсё-такі гэта сьведомы выбар улады? Тады ня трэба зьдзіўляцца, што Беларусь будзе заставацца пад уплывам татальнай крамлёўскай прапаганды, а кіраўнікі сувэрэннай краіны вымушаныя апраўдвацца перад «старэйшымі дзядзькамі» з Масквы, што час ад часу шчоўкаюць іх па носе, як пасол Сурыкаў.

Зразумела, «водападзел» у грамадзтве не абавязкова праходзіць паміж тымі, хто ведае родную мову і тымі, хто яе ня ведае. Напрыклад, сярод наведнікаў згаданага вышэй украінскага сайту korrespondent.net шмат хто з прыхільнікаў украінскай дзяржаўнасьці ды эўрапейскай дэмакратыі піша свае камэнтары па-расейску. Але яшчэ не даводзілася бачыць на сайце ніводнага варожага да Ўкраіны водгуку на ўкраінскай мове.

Няшумныя дэбаты

Візыт дэпутата брытанскага парламэнту Марка Прытчарда ў Менск у траўні 2008 году прайшоў фактычна незаўважаны прэсай, што было крыху дзіўным, калі ўлічыць некаторыя факты. Піша Віталь Сіліцкі.

Па-першае, сам факт таго, што дэпутат парламэнту заходняй краіны атрымлівае візу ў Беларусь, указвае на тое, што гэты візыт быў ухвалены беларускімі ўладамі. Па-другое, такі крок з боку ўладаў звычайна мае вынікам тое, што візытанта (калі ён ня ў складзе якой-небудзь дэлегацыі АБСЭ) спрабуюць выкарыстаць у пяр-мэтах — чаго з Прытчардам дакладна не адбылося. Па-трэцяе, калі зважаць на гэтыя абставіны, тое, што спасылкі ў інтэрнэце абмежаваліся паведамленьнямі аб наведваньні пратэстанцкай царквы і выказваньні маральнай падтрымкі прыгнечанай уладамі канфэсіі, выглядала як свайго кшталту алібі для спадара дэпутата — ён як бы адзначыўся ўнёскам у барацьбу за дэмакратыю.

Пра рэальны парадак дня візыту можна толькі здагадацца, але ён стаў намнога больш зразумелым два месяцы пазьней. Першыя за апошнія пяць гадоў дэбаты ў брытанскім парламэнце па беларускім пытаньні, якія адбыліся 16 ліпеня, прыцягнулі дастаткова высокапастаўленых прадстаўнікоў ураду Вялікабрытаніі, іх вынікам стала ня толькі павышэньне цікавасьці да Беларусі ў мурах Вэстмінстэру, але і агучваньне падыходаў у палітыцы заходніх краінаў адносна Беларусі, якія могуць знайсці працяг у найбліжэйшай будучыні. Больш за тое, стварылася ўражаньне, што пасланьні, агучаныя падчас дэбатаў, прызначаліся менавіта для Менску.

Што тычыцца самой персоны Марка Прытчарда, то тут наўрад ці магчыма знайсці нейкія выбітныя факты. Ён адзін з тых дэпутатаў брытанскага парламэнту, якіх зазвычай называюць заднялавачнікамі. Абраны на першы тэрмін зь невялікай перавагай галасоў, ён не

пасьпеў заручыцца ўплывам і ўладай у партыйнай фракцыі, таму зарабляе аўтарытэт ўсялякімі спосабамі — напрыклад, актыўнымі замежнапалітычнымі заявамі, і спрабуе зацьвердзіцца ў сваёй акрузе — напрыклад, прапануе сваім выбарцам хірургічныя апэрацыі пад уласным кіраўніцтвам. Цікавыя факты пра ягоную парламэнцкую дзейнасьць уключаюць старшынства ў пазафракцыйнай «расейскай групе».

Тут, праўда, трэба адзначыць тое, што самі дэбаты ў брытанскім парламэнце ладзяцца згодна з строгай і выверанай працэдурай — заднялавачнікі атрымліваюць такое права толькі ў выніку своеасаблівай лятарэі, і таму тое, што дэбаты пра Беларусь адбыліся ў такі час — перад парламэнцкімі выбарамі і адразу пасля вядомых падзеяў у Менску, — было ў пэўным сэнсе выпадковасьцю.

Аднак падчас дэбатаў зьвярнулі на сябе ўвагу два факты. Першы — дастаткова высокі ўзровень ведаў выступаўцаў аб падзеях у Беларусі — дыскусія не абмежавалася стандартным наборам фраз заў аб гаротным стане дэмакратыі ў краіне і неабходнасьці прагрэсу з правамі чалавека. Другой — у выступах прадстаўніка апазыцыі і міністра ўраду, які яму адказваў, не было якіх-кольвечы рознагалоссяў, што дазваляе зрабіць выснову аб тым, што дэбаты адлюстравалі пазыцыю афіцыйнага Лёндану ў адносінах Беларусі.

Дачыненні Беларусі з Захадам не павінны ставіцца ў залежнасьць ад яе дачыненняў з Расеяй, і наагул: пытаньне «Ўсход ці Запад» для Беларусі — гэта няслушная дыхатамія.

Нармалізацыя стасункаў зь Беларуссю — у інтарэсах Брытаніі, і яе гатовы падтрымаць брытанскі бізнэс («асабліва лёнданскі Сіці»). Аднак уваходжаньню бізнэсу ў Беларусь замінае рэпутацыя краіны. Для яе выпраўленьня патрэбныя рэальныя, а не дэкарэтыўныя пяр-крокі (што выглядае як укол у бок лорда Бэла і тых, хто яго ў Беларусь запрасіў). Цывілізаванае правядзеньне

парламэнцкіх выбараў увосень 2008 году можа стаць пачатковай кропкай для нармалізацыі стасункаў. Пры гэтым істотны ня столькі сам вынік выбараў, колькі працэс.

У заявах Прытчарда і іншых удзельнікаў дыскусіі няма нічога новага, што б не агучвалася прадстаўнікамі эўраструктураў цягам апошніх некалькіх гадоў. Аднак, у адрозьненне ад шматлікіх заяваў з Брусэлю, у дэбатах у ангельскім парламэнце праглядалася выразная лінія. Па-першае, патрабаваньні і абяцаньні

Не бяруся сьцьвярджаць, што Марк Прытчард — гэта своеасаблівы сувязны паміж афіцыйным Лёнданам, Сіці і беларускімі ўладамі.

ўвязваліся міжсобку і былі прызначаныя для аднаго адрасата — а менавіта афіцыйных беларускіх уладаў. У гэтым праглядаецца істотнае адрозьненне, прыкладам, ад афіцыйных дакумэнтаў Эўрасаюзу, у прыватнасьці, знакамітым пасланьнем-«недадакумэнтам» «Што ЭС мог бы даць Беларусі» ад 22 лістапада 2006 году. Патрабаваньні лібэралізацыі выбарнага заканадаўства адрасаваліся таму ж, каму і абяцаньні шчодрых інвэстыцыяў з боку Лёнданскага Сіці. Па-другое, прапанаваны пакет патрабаваньняў і прапановаў дастаткова кампактны — у адрозьненне аб маштабных і ні да чаго не абавязваючых дакумэнтаў, накіраваных на самага «недадакумэнта», ён максымальна канкрэтны. У прыцыпе, менавіта такая павестка дня (вы —

цывілізаваныя выбары, спыненне перасьледу рэлігійных мяшчыняў, свабоду прэсе, мы — міжнароднае прызнаньне парламэнту і інвэстыцыі) і магла б стаць асновай дыялёгу паміж ЭС і Беларуссю, які меў бы хоць якія-небудзь шанцы на посьпех.

З Брытаніяй у апошні час склаліся цікавыя дачыненні. Візыт Абрамовіча, магчымыя інтарэсы ў Беларусі Беразоўскага, запрашэньне лорда для «паляпшэньня іміджу» Лукашэнкі на Захадзе. Падобна да гандлю паміж Беларуссю і Брытаніяй, асноўны прадмет якога — перапрацаваная расейская нафта (якая прадаецца, да таго ж, расейскім канторам, зарэгістраваным дзе-небудзь на брытанскіх афшорах), дачыненні паміж дзьвюма краінамі, падобна, так ці інакш пераплятаюцца зь беларуска-расейскімі стасункамі. Ні для каго не сакрэт, што на інвэстыцыі некаторых з усіх вядомых расейскіх алігархаў разьлічваюць беларускія ўлады. Магчыма, некаторых ужо дапусьцілі да беларускіх актываў празь ценявыя схемы. Яшчэ больш імаверна, іх варта чакаць у сьпісе новых гаспадароў Беларусі пасля таго, як тут нарэшце адбудзецца прыватызацыя. Магчыма таксама, што праз сваіх сяброў у Лёндане беларуская ўлада прабівае ня толькі інвэстыцыі, але і эўрапейскае прызнаньне, у мінімальна дастатковым для падмацаваньня беларускай уладнай машыны аб'ёме. Але адным лордам Бэлам, відаць, абыйсьціся цяжкавата...

Не бяруся сьцьвярджаць, што Марк Прытчард — гэта своеасаблівы сувязны паміж афіцыйным Лёнданам, Сіці і

беларускімі ўладамі. Хаця тое, што хтосьці зойме такую ролю, уяўляецца цалкам лягічным і чаканым. У Эўропе паступова ўзрастае цікавасьць да эканамічнага супрацоўніцтва зь Беларуссю — званкі і лісты ад кансалтынгавых кампаніяў з просьбай аб кансультацыі ў пытаньнях магчымай прыватызацыі ў Беларусі паступілі ўжо да шмат якіх экспэртаў. Больш за ўсё такіх просьбаў прыходзіць, як ні дзіўна, з Англіі. І ў падобных размовах увесь час успывае пытаньне аб палітычных рызыках. Трэба адзначыць, што Англія як краіна Эўрасаюзу звязаная забавязаньнямі ў адносінах да замежнай палітыкі Саюзу, якія павінен улічваць і бізнэс, што базуецца на яе тэрыторыі. Цяпер нават расейскія экспаты гуляюць па правілах.

Такім чынам, уявім, што падчас дэбатаў у брытанскім парламэнце Марк Прытчард агучваў пазыцыю менавіта тых колаў Брытаніі, на якія разьлічвае афіцыйны Менск. Поле для прагматычнага ангажаваньня, безумоўна, ёсьць, але мінімум прыстойнасьці неабходна для забесьпячэньня міжнароднага прызнаньня і для стварэньня больш камфортных умоваў капіталу, якія павінны суды прыйсьці. Калі спадар Прытчард казаў ня толькі ад сябе самога, то пасланьне да беларускіх уладаў указвае на тое, што ў некаторых пераменах у краіне зацікаўленьня і магчымыя партнёры і сябры беларускіх уладаў. Прынамсі, было б крыху дачасным сьцьвярджаць са стоадсоткавай упэўненасьцю, што парламэнцкія выбары зусім не прынясуць аніякіх сюрпрызаў.

Было дзе расхамячыцца

На пачатак фэсту ў Нарвілішках зьбіраліся людзі і хмары. І як толькі першыя пацягнуліся сустрэць N.R.M., дык другія адразу вывалілі на іх тоны вады. Кожны канцэрт N.R.M. — як рэфэрэндум. З Нарвілішак піша Сямён Чубкін.

To Be2gether or not to be

«Як рэфэрэндум» — бо адкрывае пацьвярдзены ўсенароднай любові. Людзі сьпяраша туліліся пад парасонамі, але ўчуўшы ад сваіх улюбёнцаў пра зламаныя намеры варожага гадзючніка, адгукнуліся: усе неяк так адначасова плонуві, адпрэчылі парасоны і з камсамолькім імпэтам сталі мясіць грязюку і вадзіць карагоды пад да непрыстойнасьці ашалелай залевай. Пад дырыжаваньне музыкаў сьпявалі хорам «Тры чарапахі» і «Песьні пра каханьне». Але, мяркуючы па тым, як натоўп суладна гарлаў на памяць усе песьні і заложна адбіваў такт па разгражанай глебе, гурт мог і ня граць зусім. Уяўляецца: на сцэне чацьверка N.R.M., нерухомая, заўзята маўчыць як юнак на дапресе, а мы

ўсе навокал, ачмурэлыя ад асалоды, фанатэем да зьянамогі і рубімся пад іхныя песьні, якія самі і сьпяваем.

Адвечоркам выступілі ізраільцы, з што ні на ёсьць чыста беларускім назовам — Infected Mushroom, «Заражаны грыбочак», чый гітарыст з коскай і залатой завушніцай нагадаў саліста «Статус-Кво», такога сабе, у сучасным прыэлектронным фармаце. Публіка выла ад захапленьня. І таму ці дзіва, што пасля выступу ў вагончыку, што стаяў за 10 мэтраў ад беларускай мяжы, галоўны «грыбнік», саліст Аміт Дуўдэвані, натхнёны канцэртам і блізкасьцю радзімы чарнобыльскіх mushroom'аў, схіліў сваю бліскучую, як бильярдны шар, галаву і старанна крэмаў якісь новы тэкст.

Апошні выступец, брытанец Трыкі, увесь канцэрт напружана магляў галавой з караценькімі растамі і пад сьпелы сваёй сэксуальнай партнэркі па дуэце час ад часу нават выкрыкваў асобныя словы. Здавалася, пасля катарсісу, які прынеслі слухачам энэргэтычны і інфэкцыйнікі, пасля бясоўскіх скокаў у гразі і нічым не прыхаванага каўбашаньня, зьдзівіць, а тым больш запаліць

публіку было немагчыма. Чорта мы ўгадалі! Няспешна-надрыўны рэлаксэйшэн Трыкі таксама прыпаў да душы.

Сэкс, рок-н-рол і пральная машына

Намэтавы лягер уражваў: бязмежнае поле, ад краю да краю забітае намэтамі і машынамі. А яшчэ больш уражваў сьціплы такі літоўскі сэrvіс. Вялізны надзіманы павільён з пральнымі і сушыльнымі машынамі для жыхароў лягеру (і гэта спасярод голага палатка!). А таксама перасоўныя кабінкі з душами і цёплай вадой. Рэспэктас.

Наагул, на фэсьце можна было не чапляцца за рок-зорак — павесяліцца альтэрнатыўненька. На маленькай сцэньцы патанчыць факстрот. Скокнуць з вэлясыпэдных трамплінаў і паваліцца ў сена з паралёнам. Паслухаць квартэт скрыпак, які выцільгвае бітлоўскія гіты. У крышнаіцкім павільёне паляжаць на індыйскім кіліме, і, стомільёнтысяч разоў пачуўшы паўторака «харэ крышна», пакаштаваць вельмі-вельмі карыснае і вельмі-вельмі немясное нешта-нейкае. А ў будане насупраць ужо зусім па-

нашаму глынуць піўка і зьесьці «блінас», у протанародзьдзі — «дранік». На раніцу на лужку разам зь некалькімі тысячамі іншых глядачоў, пастаянна пытаючы, які лік (бо ні чорта ж не зразумела), пазаўзець за літоўскую баскетбольную.

Narviliškes-Нарвілішкі

Мяжа тут паўсюдна. Лес за агароджай намэтавага лягеру — беларускі, а зачараванае драўляным касьбёлам і старымі вясковымі могілкамі, вока нечакана напорваецца на купу літоўскіх памежнікаў пры поўным парадзе: з аўтаматамі, матацыклам і сабакам. Мяжа ў саміх Нарвілішках. Паміж пакаленьнямі. Маладзейшыя прадавачкі ў краме ахвотней гавораць па-літоўску, але кабета, ашалелая ад пытаньняў сталічных літоўцаў, перарывае іх неўміручым: «Кажыце па-чалавечаску!». Землякам радава. Так, яна беларуска, але жыве, як бачыце, тут. Дзеці ў Ашмянах. Цяпер прыяжджаюць рэдка, бо трэба ехаць па візу ў Горадню. Не, на канцэрт, на гэтыя «чартоўскія п...пляскі», не хадзіла. Няма там чаго рабіць. «Вось паглядзіце на саміх сябе, — кажа, хітравата ўсьміхаючыся, — прыхалі людзьмі, а вяртаецца задрыпонцамі, расхамячыліся на тым канцэрце».

Бачылі ноч, гулялі ўсю ноч

На другі дзень Бог стварыў Zdob si Zdob. У цыганскіх капелюшах і прыблатнёных кепках, скурай урослыя ў імідж наскіх хлопцаў, малдаване, ужо пачынаючы зь першых акордаў, далі не абы-якога фаэру. Публіка,

якая і так ня надта вылучалася самавітасьцю, дык зусім ператварылася ў суцэльнае цыганскае вясельле. І цоеўскія словы «Видели ночь, гуляли всю ночь» у здоб-шыз-дубовай апрацоўцы несельіся над усім фэстам бесшабашным гімнам гэтым запойным гулькам.

«Ехалі ў Нарвілішкі, а трапілі ў пекла», — сказаў пасля свайго выступу Ян Маўзэр. Сапраўды, на выступ пакарацелага цяпер да «Маўзэра» «Таварыша Маўзэра» прыйшлі толькі самыя-самыя. У дзьве гадзіны дня сонца пякло нават у цені. Нават самыя стойкія фэны падчас выступу валіліся паляжаць на траўцы, каб на астатнім духу ўзьняцца і паскакаць млявага дроздзіка ля сцэны. Неймаверная пякота падчас выступу Маўзэра разам з учарашняй залевай менавіта на канцэрце N.R.M. наганяла думкі пра беднага беларускага Іваньку, у якога нават у адным месцы — каменні. А самі хлопцы выклаліся напоўніцу, не дазваляючы сабе зьяжджаць на «медлякі».

Другі дзень скончыўся доўгачаканымі электроншчыкамі — вялікім канцэртам дыскатэчнага Groove Armade з лазэрным шоў. Надвор'е было як ніколі спрыяльным: цёплыня, яснасьць (о, бедныя, бедныя мы Іванькі!). А потым ноччу, у маленькіх шатрах, раскіданых па тэрыторыі фэсту, публіку чакалі разьвітальныя танцы на сталах і сон пад сталом.

Вой, праўда, расхамячыліся мы тут з вамі, літоўцы, а трэба дадому-дахаты, акракадзілівацца назад. Бывайце, Нарвілішкі! Бывай, Літва! We are together!

Фэстываль Be2gether прайшоў пад грузінскімі сьцягамі. Некалькі дзясяткаў тысячаў чалавек сабраліся на грандыёзны музычны фэст у Нарвілішкі, што ў Літве на беларускай мяжы. Сярод іншых, сьпявалі Fools Garden і NRM. Беларусы ў было нямала, як тых, што пр'язджалі на дзянёк, так і сталых «удзельнікаў». Адных наметаў пад беларускімі сьцягамі быў дзясяткаў.

Тэлекамэра буйнога калібру

Грузінска-расейская інфармацыйная вайна: рыцары ў кальчугах супраць марпехаў. Піша **Алесь Бондар**.

Вечарэ. Гучыць сумная каўкаская мэлэдэя. Па дарозе паўзе расейскі «ўазік», які кіруецца ў асэтынскае мястэчка. Фары асьвятляюць хлопца і дзяўчыну, мяркуючы па ўсім, брата і сястру. «Алан», — гукне хліпенькі афіцэр-расеец, выходзячы з аўто. «Здаров!» — з моцным акцэнтам адказвае хлопец-асэтын, паціскаючы яму руку. «Заўтра грузіны наступваюць, так што пакліч сваіх», — кажа афіцэр. Імгненне — і сябрукі Алана ўжо разгружаюць зброю з «уазіка»...

Гэта не кінахроніка, знятая схаванай камэрай. І не правакацыя. Так пачынаецца тэлералік «Мы будзем разам», зняты ў Грузіі.

Вайна ў Паўднёвай Асэтыі вядзецца ня толькі ў рэальнай, але і ў інфармацыйнай прасторы. Супрацьстаянне між Расеяй ды Грузіяй спарадзіла сапраўдныя шэдэўры мэдычнай прапаганды. Аналізуючы іх, можна шмат даведацца пра тое, на якім ідэалагічным фоне адбываецца канфлікт.

«Пачынаем абстрэл!» — камандуе па радыё расейскі афіцэр. Павольна ўздымаецца руля мінамёту. Мы бачым вартавога, які стаіць у цемры ля вайсковага намёту пад бела-чырвоным грузінскім сьцягам. Выбух.

Музыка робіцца напружанай. У кадры зьяўляюцца грузінскія казармы. Салдаты, узнятыя па трывозе, рыхтуюцца да кантраці. Камэра пераносіцца ў пакой дзяўчыны, якая ў паняверцы збіраецца, апранае белую сукенку ды глядзіць на фота, на якім — грузінскі вайсковец, яе каханы. Узыходзіць сонца, уздымаюцца ваенныя гелікоптары, грукочуць танкі, салдаты ідуць шнурам, прыкрываючы адзін аднаго. Неўзабаве грузіны ды асэтыны стаяць тварам да твару на полі бою. «Справа зробленая», — задаволена цэдзіць скрозь зубы афіцэр-расеец, назіраючы за сцэнай у бінокль. Вось ужо гучаць першыя стрэлы, уздымаецца чорны дым выбухаў... Але раптам паміж ворагамі прабягае дзяўчына ў нацыянальнай белае сукні, нібы голуб міру... І падае долу. Забітая? Ці проста самлела?

Кінуўшы зброю, брат-асэтын і каханак-грузін кідаюцца да дзяўчыны. Стаяць ля яе моўчкі, у разгубленасьці глядзячы адзін аднаму ў вочы. Раптам мы бачым сцэну каўкаскага вясельля — з танцамі, тостамі, шчаслівымі жаніхам ды нявестай... І незразумела, ці то гэта хэпі-энд, ці то грузін ды асэтын проста мараць аб

Грузінскі падыход: мір, віно і слава продкаў.

няспраўджаным шчасці ды мірным жыцці? «Пасхалі адсюль», — расчаравана кідае расейскі афіцэр, шпурляючы недапалак вобзём. «Мы будзем разам» — зьяўляецца на экране надпіс па-расейску.

У сваім фільме грузінскія прапагандысты здолелі сумясыціць несумяшчальнае — мілітарызую эстэтыку і пацыфісцкі пафас. Нават не разьбярэсься, чаго тут болей — неабсяжнага захаплення майстэрствам сваіх вайскоўцаў ды іхнай новай формай заходняга пакою ці прагнага жадання пажыць у міры, зь віном ды тостамі. А вось расейцы адназначна паказаныя як падступныя правакатары, што паглядаюць здаля за канфліктамі, якія самі ж і разьдзьмуваюць.

Рыцары на гелікопэрах

Рэформа грузінскай арміі суправаджалася яшчэ і немалой мэдычнай кампаніяй. Варта зірнуць відэа, створанае ў Грузіі для папулярнага вайсковай службы сярод моладзі. Зьнятае дужа якасна, амаль па-галівудзку. Мэта — прышчэпляць хлопцам гонар за сваю ваярскую нацыю і заахочваць іх да службы. Дзядуля прыводзіць унука ў музэй. У адным з схаваных у прыцемках пакояў паказвае яму старую шаблю. Тая, нібы зачараваная, пераносіць хлопчыка ў горны лягер рыцараў з чырвонымі крыжамі на белых шчытах. Праваслаўны сьвятар бласлаўляе збройнікаў, якія рыхтуюцца да атакі. Праз імгненне

Расейскі падыход: калі караблі — дык каб як горы.

це гуляе зь большага самапальная прапаганда ці банальныя тэлесюжэты. А вось папулярнасьць арміі як такой вядзецца ў Расеі напоўніцу, і на досыць неблагім узроўні. Возьмем ролік, які прапагандуе службу ў паветрана-дэсантных войсках ды марской пяхоце. Напружана гучыць мэлэдэя з саўнд-трэку да фільму «9-я рота». Два сябры — дэсантнік і марпех, каротка абдымаюцца на разьвітаньне ды падбегам кіруюцца на заданьне — адзін у гелікопэтар, іншы на вайсковы карабель. Тутат падкаваных ботаў зьмяняецца перастукам высокіх абцасаў — па лесьвіцы ў сумным вясеньскім парку бяжыць бялявая дзяўчына. Яе каханы абавязкова вернецца зь перамогай... А ён у гэты час паглядае ў ілюмінатар гелікопэтару, і, здаецца, бачыць адтуль сваіх родных. Яны сьвяткуюць Новы год. Уся сям'я ў зборы, на стале салат «аліўе» ды «савецкае шампанскае», па тэлевізары ідзе «Зь лёгкай парай». І толькі сына няма. Ён — у арміі, а таксама на фатакартачы, якая стаіць на камодзе. Але пры канцы дэсантнік, адстраляўшы не адну абойму з «калэшнікава», вернецца да дзяўчыны зь белымі рукамі...

У параўнаньні з грузінскім кліпам, расейскі ўражае размахам. Калі гелікопэтары, дык каб лопасыці на паўнеба. Калі танкі, дык каб ня езьдзілі, а лёталі. Калі караблі, дык каб стаялі ў моры, нібы горы. Калі гілзы, дык каб ліліся вадаспадам...

Цікава, што нацыянальных алюзіяў гэты расейскі кліп цалкам пазбаўлены. Марпехі ня лётваюць у часе, каб сустрэцца з Ільём Мурамцам. Расейская армія ў кліпе — палешанае савецкае войска, якое абараняе расейскія сем'і з дарагімі іхнаму сэрцу постсавецкімі каштоўнасьцямі.

Вось толькі не зусім зразумела, чаму стваральнікі кліпу «адалі»

прыгажуню-бляндынку менавіта дэсантніку, а не марпеху. Любоўны трыкутнік? Ці то марпех быў яе братам? Загадкавая душа расейскіх прапагандыстаў не дас адназначнага адказу.

Па нявесту на БТР-ы

На тле грузінскіх ды расейскіх прапагандысцкіх шэдэўраў, рэклама службы ў войску па кантракце, створаная на замову Міністэрства абароны Ўкраіны, уражвае сваёй прымітыўнасьцю. Але зроблена з гумарам.

Глухая правінцыя. Гучыць мэлэдэя на матыў гіп-гопавай песні «Чорны бумер» беларускага рэпэра Сярогі. На экране — дзядзька сярэдняга веку ў кепцы ды спартовым касцюме, які спрабуе завабіць даўганогіх дзяўчатаў сваім «чорным бумэрам». «Пакатаеш?» — спакусьліва пытаюцца тыя. «На край сьвету», — запэўнівае нягеглы кавалер. Раптам, у воблаку пары ды выхляпных газаў, зьяўляецца БТР з зухватымі дэсантнікамі. «Дужа хочацца вадзічкі напіцца», — кажа адзін з іх, двухсэнсоўна падміргваючы. Праз імгненне дзёўкі прыносяць столькі вады, што і каня б утапілі. «Калі ж дадому?» — з надзеяй пытаюцца паненкі, паглядаючы на мача ў блакітным барэце. «А мы і так дома. Увечары, у клубе, пасьяла работы». Дзяўчаты доўга бльгаюць службу па кантракце з кантрактам шлюбным, але, нарэшце, разабраўшыся, у чым справа, кідаюцца, не шкадуючы абцасаў, сьледам па бездарожжы за БТРама. «А пакатацца?» — у распачы крычыць ім услед дзядзька ў кепцы. «Бабу Маню катый, катацель!» — жорстка адказваюць прыгажуні.

Вайсковы глямур

Як вядома, вайна пачынаецца ў галовах. Зрэшты, там яна і працягваецца — найперш з дапамогай сродкаў масавай інфармацыі. Выходзіць дзіўны парадокс: тэлевізія ды інтэрнэт настолькі разбэсьцілі нас разьбуранымі гарадамі ды зьнявечанымі трупамі, што мы ўспрымаем іх як нешта цалкам віртуальнае, несапраўднае. А вось суворы вайсковы глямур расейскіх прапагандысцкіх кліпаў ці грузінскіх вэстэрнізаваных кіч з нацыянальным каларытам выглядае прыцягальна — і таму здаецца рэальнасьцю. Маладыя хлопцы клююць на глянцавітыя карцінкі, а ў рэальнасьці бачаць ня іх, а жудасьці вайны. Можна колькі заўгодна сьмяяцца з украінскай рэкламы вайсковай службы па кантракце, але яна выглядае жыцьцесцьвярджаляна. Хай бы салдацікі на тых БТРах толькі да дзевак і езьдзілі — меней бяды было б.

Украінскі падыход: на БТРах — да дзяўчат.

Паветраныя
піраты
частка другая

Гэта гіганцкі краб!

Сябры апынуліся ў вадзе

Глядзіце, ляціць
Капітан Танака!

Трымайцеся!

працяг будзе...

Тэрыторыя, змушаная да прыгажосьці

ЛЕВЫМ ВОКАМ

Фэльтон Лёліка Ушкіна.

Са словаў лідэра Паўночна-Заходняй Асэтыі выходзіць, што апошняя вайна на Каўказе мела яшчэ і выразны характар эстэтычнай спрэчкі. Расея «дзеінічала прыгожа», тым самым навязваючы грузінам каноны хараства, а тыя, у сваю чаргу, выходзіць, несцьлі асэтынам і абхазам нейкія адстойныя ўяўленьні наконт разуменьня прыгожага.

Памятка салдату расейскай 58-й арміі, удзельніку вайскова-эстэтычнай апэрацыі «Змушэньне да прыгажосьці».

Салдат! Нашыя доблесныя войскі ўступаюць на тэрыторыю Грузіі.

Салдат! Ведай: мы нясем грузінскаму народу ня толькі вызваленьне ад дыктатуры ружаў. Мы імпартуем новыя

ўнівэрсаліі суб'ектна-аб'ектнага шэрагу, якія фіксуець сэмантычна-гештальтную аснову дасканаласьці, якая, у сваю чаргу, успрымаецца сэנסорным спосабам.

Грузія даўно трактуе сьвет прыгожага ўтылітарна і плоска. Паглядзіце, у якія лахоўскія касьцюмы апрануў грузінскіх салдатаў Саакашвілі! Грузія перабывае ў татальным эстэтычным крызісе.

Салдат! Дзёкучы на полі бою, не забывайся пра асноўны прынцып прыгажосьці, сфармуляваны Фамом Аквінскім, — гармонія, гармонія і яшчэ раз гармонія. Таму, займаючы агнявую пазыцыю, намагайся выкапаць адзіночны акуп паблізу якіх-небудзь прадметаў на мясцовасьці, якія б запусьцілі ў сьвядомасьці грузінаў працэс разьвіцьця ідэяў гармоніі прыроды і

чалавека.

Салдат! Памятай пра эстэтычныя погляды кубістаў і экспрэсіяністаў — сапраўднае хараство рэчаў у тым, як яны ёсьць. Руйнуючы дамы, намагайся, каб выбуховай хваляй тваіх гранатаў або бомбаў руіны эксплікаваліся і складаліся ў арыгінальную кампазыцыю, якая дазволіць грузінам выйсьці за межы клясычнай эстэтыкі Кікабідзэ — Джугашвілі.

Салдат! Не забывайся на тэорыю катарсісу, распрацаваную Арыстотэлем, — вызваленьне ад дрэнных афэктаў шляхам псыхатэрапіі. Напрыклад, праз узвышаны стыль мовы. Выкарыстоўвай у размовах з палоннымі і насельніцтвам на змушанай да прыгажосьці тэрыторыі цытаты з айчынай і сусьветнай клясыкі. Кшталту: «Ты, казёл! У Лукамор'я дуб

зылёны. А цяпер ляжаць! Я сказаў ляжаць, казёл!»

Салдат! Памятай пра эстэтычныя забавоны постмадэрністаў, безь якіх нельга ўявіць цяперашнюю цывілізацыю. Падчас перамоваў наконт тэрмінаў выхаду нашага корпусу з краіны навязвайце апанэнтам моўныя гульні, практыкуйце размытасць сэнасных канструкцый, адсутнасьць таталітарнай канкрэтыкі мадэрнізму. Гэта будзе дапамогаць грузінам уключыцца ў арбіту сучаснай эўрапейскай культуры.

Наперад! За намі Расея і вера ў абсалют дасканаласьці!

Твой галоўнакамандуючы, гарант хараства, эстэт

ЖАРТ

Баба як чорт

— Можна што старыя людзі пра чарта гаварылі?
— А што там гаварыць — у мяне баба як чорт.
— (Ха-ха-ха). Ну, а калі сур'ёзна. Ці баялі пра сапраўднага чарта, з рагамі?
— Га! Ды каб я сваёй бабе ў час не паадшыбаў, то ўжо як у лася павырасталі б.
— (Хі-хі-хі, хо-хо-хо). Вы ўсё жартуеце. Вы нам пра чарта раскажыце, які з хвостом пёгаецца ды людзей пужае.
— О, каб у маёй хвост быў, дык

прасьцей мне было б. Як што — за хвост яе і аб сыяну. Але ж няма хвоста. Восі і бядуоу.
— Ну, можа гісторыі якія чулі, як чорт п'яных водзіць, з дарогі зьбівае?
— А гэта праўда — водзіць. Во бывае вып'еш, то і вядзецца той чорт міма хаты.
— Можна, на камень які ці ў балота?
— Які там камень! Да якой-небудзь малодкі вядзе.
— Дык у яе ж мужык ёсьць.
— Ха! Мужык. Гэта ж чорт вядзе!
Калі мужыка дома няма.

Запісана ў Чашніцкім раёне. З блогу ўладзімера Любача

КАЛІ Б...

...ён быў чалавекам левых поглядаў.

— Мне тут патэлефанавалі, што Ляўковіч стаў старшынём Грамады. Які зь яго сацыял-дэмакрат! Пішы ўказ аб амністыі Казуліна.

Ня ўсё ў жыцьці апошні раз

Каб штотыдзень атрымліваць газэту, дасылайце адрасы і грошы за газэту. Кошт на месяц — 12 тыс. рублёў.

1) Просім усіх ахвотных чытаць газэту паведамляць у Рэдакцыю свае адрасы і тэлефоны. Гэта можна зрабіць праз: тэлефоны: (017) 284-73-29, (029) 260-78-32, (029) 618-54-84, e-mail: dastauka@nn.by, паштовы адрас: 220050, г.Менск, а/с 537.

2) Просім у бліжэйшым банкіўскага паведамленьня ці паштовага пераказу дакладна і разборліва пазначыць адрас, у тым ліку паштовы індэкс і код пад'езду.

Дзякуй!

- Мікалаю З. зь Бярозаўскага раёну.
- Вользе Ж., Уладзімеру Д. зь Барысаўскага раёну.
- Алесью Б., Руслану Р., Вячаславу С. зь Баранавіцкага раёну.
- Натальі Б., Юр'ю Г., Ірыне Д., Р.Д., Канстанціну Ж., Аляксандру А. зь Горадні.
- Сяргею Ф. зь Мазырскага раёну.
- В.А. зь Сьветлагорскага раёну.

ПАВЕДАМЛЕНЬНЕ

Касір

КВИТАНЦЫЯ

Касір М.П.

Forms for subscription payment and receipt, including fields for account number (3012 206 280 014), name, address, date, and amount.

ПРИВАТНЫЯ АБВЕСТКІ

ПАКОЙ

Шукаю пакой на доўгі час. Працую. Бяз шкодных звычак. Т.: (029) 733-25-30

КАНТАКТЫ

Штосуботу ў гарадскоўнай грамаде зьбіраецца піць піва ад 18 гадзін у піўбары «Аліварыя», што на вуліцы Багдановіча

ПРАЦА

Яксна выканаю пісьмовыя працы па беларускай гісторыі, літаратуры, мове. Зьвяртацца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

Яксны набор, рэдагаваньне тэкстаў на беларускай мове. Зьвяртацца загадзя. Т.: (029) 101-03-24. Юрась

КНИГІ

Выйшаў з друку 2 т. шасьцітомнай гісторыі Беларусі «Беларусь у пэрыяд Вялікага Княства Літоўскага». Пытайцеся ў незалежных распаўсюднікаў.

Прапануем «Незалежная прэса»: Быкаў, Барадулін, Бураўкін, Арлоў, Кіпель, Конан, Гарэцкі, Разанаў, Брыль інш. «Гоман» розныя выпускі, сотні аўтараў, у т.л. тэксты на тэрашквіцы, літаратурная вучоба. Дапаможам падрыхтаваць тэксты розных жанраў, пераклад, віншавальныя вершы, рэдактура, выданьні. Т.: (029) 753-91-96, alesknigi@mail.ru

Шукаем кнігі, матэрыялы па гісторыі: Сярэднявечча, В.А.В., напалеонаўскі пэрыяд. Т.: (029) 753-91-96

«НН» СТО ГАДОЎ З ВАМІ

З Пэрсіі. Разагнаўшы і расстраляўшы Мэ-джыліс (Думу), шах пэрсіцкі сказаў чужаземным паслом, што ён ня думае скасаваць канстытуцыю ў Пэрсіі і ськора склікае новы Мэджліс.

«Наша Ніва». № 16. 1908

Наша Ніва

незалежная газэта

заснавана ў 1906, адноўлена ў 1991

галоўныя рэдактары «Нашай Нівы»: З.Вольскі (1906), А.Уласаў (1906—1914), Янка Купала (1914—1915), А.Луцкевіч, У.Знамяроўскі (1920), С.Дубавец (1991—2000).

сакратарка рэдакцыі Наста Бакшанская
шэф-рэдактар Андрэй Дынько
галоўны рэдактар Андрэй Скурко
мастацкі рэдактар Сяргей Харэўскі
заснавальнік Мясцовы фонд выданьня газэты «Наша Ніва»
выдавец Прыватнае прадпрыемства «Суродзічы»

АДРАС ДЛЯ ДОПІСАЎ:

220050, Менск, а/с 537
Tel/fax: (017) 284-73-29, 8-029-613-32-32, 8-029-707-73-29.
E-mail: nn@nn.by
On-line: www.nn.by

© НАША НИВА. Ссылка на «Нашу Ніву» абавязковая. 12 палос фарматам А2, 6 друк арж. Друкарня РУП «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». Менск, пр. Ф.Скарыны, 79. Рэдакцыя не нясе адказнасьці за зьмест разглядаемых абвестак. Кошт свабодны. Пасьведчаньне аб рэгістрацыі прыдзьвінута выданьня №581 ад 14 сакавіка 2007 г., выдадзенае Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь. Юрыдычны адрас: 220101, г. Менск, пр. Ракасоўскага, 102-71. Р/р 3012206280014 у МГД ААТ «Белінвестбанк», Менск, код 764.

Наклад 2239. Газэта выдаецца 48 разоў на год.
Нумар падпісаны ў друк 23.00 15.05.2008.
Замова № 4545.

Рэдакцыйны адрас: Ракасоўскага, 102-71.